

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/5/2025
Identifikačné číslo spisu: 3510205000
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:3510205000.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne JUDr. N. Z., narodenej XX. G. XXXX, G. M. G. Z., E. XXXX/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice, Štúrova 20, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 10C/21/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. júna 2024 sp. zn. 17Co/63/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyňi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 24. marca 2015 č. k. 10C/21/2011-1369 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 337 182,38 eur titulom náhrady škody a sumy 165 969,50 eura titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré jej vznikli v dôsledku nesprávneho úradného postupu a nezákonného rozhodnutia v súvislosti s jej trestným stíhaním. Žalobkyňu zároveň zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania v sume 304,88 eura titulom cestovného, do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie predovšetkým dospel k záveru, že v časti rozšírenia žalobného návrhu o 307 307,85 eura titulom náhrady ušlého zisku je dôvodná žalovanou vznesená námietka premlčania. Uviedol, že v tejto časti uplatneného ušlého zisku sa právo žalobkyne na náhradu škody začalo premlčovať najneskôr od 23. marca 2007, t. j. od momentu, kedy sa mala dozvedieť, že dôvodom neprideľovania nových prípadov je začatie trestného stíhania voči jej osobe; premlčacia doba uplynula dňa 23. septembra 2010. Keďže žalobkyňa rozšírila svoj návrh až podaním zo dňa 30. mája 2011, jej nárok je v tejto časti premlčaný. V tejto súvislosti dodal, že nárok na ušlý zisk do dňa vydania rozhodnutia nebol

ani predbežne prerokovaný a ako škoda bol uplatnený len v rozsahu 29 841,33 eura.

1.2. Pri posudzovaní zvyšku nároku na ušlý zisk vo výške 29 874,53 eura z titulu, že žalobkyňa nedostávala nové prípady (exekučné tituly) z dôvodu prebiehajúceho trestného stíhania, súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní sa nepreukázalo, že dôvodom nepridelovania exekučných prípadov bolo vznesenie obvinenia voči žalobkyni, keď túto skutočnosť nepotvrdil žiaden z vypočutých svedkov, ktorí pracovali alebo pracujú na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru (ďalej len „KR PZ“) v E.. Z obsahu Zmluvy o vykonávaní exekúcie zo dňa 26. augusta 2005, uzavretej medzi žalobkyňou ako súdnym exekútorom a KR PZ v E. ako oprávneným pre súd vyplývalo, že právo na pridelovanie prípadov bolo v dispozičnom oprávnení oprávneného, teda na pridelovanie prípadov nebol právny nárok. Ak sa KR PZ v E. rozhodlo nepridelovať nové prípady žalobkyni z akéhokoľvek dôvodu, týmto postupom neporušilo žiadny právny predpis ani ustanovenie zmluvy. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno, keď nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi domnelým porušením práva alebo povinnosti a vznikom ušlého zisku. K uplatnenému nároku ďalej uviedol, že v súvislosti so zastavením trestného stíhania sú orgány činné v trestnom konaní zo zákona oprávnené vyhodnotiť zistené skutočnosti a právne ich kvalifikovať, či sú splnené podmienky pre začatie trestného konania, vznesenie obvinenia a postupovať v súlade s právnymi predpismi. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že ak v danom prípade príslušný orgán v lehotách určených zákonom a v súlade s právnymi predpismi posudzoval zistené skutočnosti určeným spôsobom bez toho, aby sa dopustil protiprávneho konania, nebolo možné považovať tento postup za nesprávny úradný postup a potom v dôsledku takéhoto postupu nemohla vzniknúť škoda.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej dospel k záveru, že vzhľadom na postavenie žalobkyne a okolnosti prípadu nie sú splnené zákonné požiadavky na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Za najpodstatnejšiu okolnosť pritom považoval dĺžku nezákonného zásahu, ktorý trval len 42 dní, za ktorý čas ani nedošlo k pozastaveniu exekučnej činnosti žalobkyne. Žalobkyňa nepredložila súdu žiadnu hodnovernú štatistiku, z ktorej by bolo zrejmé, že došlo všeobecne k výraznému poklesu nových prípadov (exekučných titulov) v rozhodnom období, resp., že došlo k dramatickému zníženiu obratu výnosov žalobkyne z exekučnej činnosti. Žalobkyňa zároveň nepreukázala, že v súvislosti s trestným stíhaním vyhľadala zdravotnú pomoc, resp. užívala lieky na lekárske predpis. Súd prvej inštancie uviedol, že je prirodzené, že trestné stíhanie voči akejkoľvek osobe s právnickým vzdelaním je možné považovať za veľmi citelné a nepríjemné, automaticky to však nezakladá nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Konštatoval, že v danom prípade náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy žalobkyne (morálnej ujmy) by bolo adekvátne riešiť inou formou zadosťučinenia, a to napríklad verejným ospravedlnením, uverejnením zastavenia trestného stíhania a stručného znenia odôvodnenia a podobne.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej v tejto súvislosti uviedol, že informovanie médií prostredníctvom hovorca KR PZ nie je možné subsumovať pod nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, pretože hovorca policajného zboru nie je v postavení vyšetrovateľa alebo povereného orgánu Policajného zboru ako to predpokladá § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Dodal, že ak sa žalobkyňa mienila domáhať preskúmania postupu hovorca KR PZ, jej žalobný návrh mal smerovať na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nakoľko na podklade policajnej zvodky boli v médiách zverejnené informácie o trestnom stíhaní žalobkyne a bolo možné uvažovať o možných zásahoch do osobnostných práv žalobkyne. Navyše, na strane žalovanej by chýbala aj pasívna vecná legitímácia, pretože hovorca KR PZ nie je zamestnancom žalovanej, ale KR PZ. Žaloba by v tomto prípade teda musela smerovať voči inému subjektu.

1.5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne v poradí tretím rozsudkom z 19. septembra 2019 sp. zn. 17Co/6/2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozsudkom z 26. apríla 2023 I. dovolanie žalobkyne v časti náhrady ušlého zisku zamietol; II. žalovanej priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu a III. vo zvyšku rozsudok odvolacieho súdu z 19. septembra 2019, sp. zn. 17Co/6/2019 zrušil a vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Pokiaľ išlo o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu pre nepreskúmateľnosť ako procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), pretože dovolací súd nedodrжал požiadavky na riadne odôvodnenie a na vyporiadanie sa s podstatnými odvolacími námietkami (§ 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP a § 387 ods. 3 CSP). Hoci sa dovolací súd deklaratórne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, v odôvodnení sa nevyrovnal so zásadnou argumentáciou žalobkyne, ktorá smerovala k existencii a intenzite nemajetkovej ujmy a k primeranosti požadovanej sumy. Najvyšší súd poukázal na námietky žalobkyne, že ujmu nemožno vysvetľovať len jej „citlivou povahou“ alebo „nižším prahom citlivosti“, ale vyplývala zo zverejnenia nepravdivých a mimoriadne diskreditujúcich informácií, že konala protiprávne, spôsobila škodu vo veľkom rozsahu a vymáhala neexistujúce pohľadávky, pričom samotné trestné stíhanie v nej vyvolávalo mimoriadne silné negatívne prežívanie. Zdôraznila aj aspekt verejného vnímania, keďže bežná verejnosť spravidla nerozlišuje medzi obvinením a vinou, osobitne ak informácia prichádza od orgánov činných v trestnom konaní a je formulovaná spôsobom navodzujúcim dojem protiprávnosti. Podľa najvyššieho súdu dovolací súd na tieto konkrétne tvrdenia neposkytol vecnú, logickú a kontrolovateľnú odpoveď; obmedzil sa na všeobecné konštatovanie, že súd prvej inštancie sa „správne“ zaoberal podmienkami nároku podľa zákona č. 514/2003 Z. z., bez toho, aby vysvetlil vlastný myšlienkový postup k sporným otázkam, prečo nepovažuje uvedené okolnosti za právne významné, resp. prečo nepodporujú požadovanú výšku satisfakcie. Takýto deficit odôvodnenia znemožnil preskúmať správnosť rozhodnutia a zároveň žalobkyni odňal možnosť účinne realizovať jej procesné práva v miere predstavujúcej porušenie práva na spravodlivý proces. Preto dovolací súd uzavrel, že je daná prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v rozsahu týkajúcom sa nepriznania nemajetkovej ujmy.

3.2. Najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aj pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď dovolací súd nesprávne vyriešil právnu otázku, či a za akých podmienok môže osoba, o ktorej trestnom stíhaní bolo informované prostredníctvom hovorca KR PZ, uplatniť voči štátu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Dovolací súd vychádzal z toho, že informovanie verejnosti o trestnom konaní podľa § 6 Trestného poriadku je výkonom zákonom zverenej kompetencie orgánov verejnej moci, teda „úradným postupom“, ktorý je viazaný zákonnými kautelami (ochrana tajomstiev, ochrana osobných údajov a súkromia, a predovšetkým zásada prezumpcie nevinoty). Ak orgány pri informovaní tieto mantinely dodržia, nejde o nesprávny úradný postup; ak z nich vybočia, môže to predstavovať nesprávny úradný postup v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. a pri splnení ďalších podmienok založiť zodpovednosť štátu za škodu alebo nemajetkovú ujmu. Dovolací súd však túto právnu konštrukciu neaplikoval správne, keď sa oprel o judikaturu riešiacu odlišný predmet konania a jej závery použil spôsobom, ktorý v posudzovanom skutkovom rámci neobstál, najmä pokiaľ z nej implicitne vyvodil obmedzenie uplatniteľnosti nároku podľa zákona č. 514/2003 Z. z. (napr. v prospech výlučnej ochrany osobnosti). Dovolací súd pritom zdôraznil, že v sporoch podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je pasívne legítimovaným subjektom vždy štát a rozhodujúce je posúdenie, či konkrétne informovanie verejnosti bolo vykonané v medziach § 6 Trestného poriadku, alebo došlo k ich prekročeniu. Keďže dovolací súd právnu otázku nastolenú dovolateľkou posúdil nesprávne a jeho závery nevychádzali z relevantných právnych východísk, dovolací súd považoval dovolanie za dôvodné aj z hľadiska § 421 CSP. Na tomto základe napadnuté rozhodnutie v časti o nepriznaní nemajetkovej ujmy (spolu so závislým výrokom o trovách) zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Dovolací súd v poradí štvrtým rozsudkom z 27. júna 2024 sp. zn. 17Co/63/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie v zostávajúcej časti, t. j. v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a vo výroku o trovách konania, potvrdil a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho a dovolacieho

konania.

4.1. Odvolací súd po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu opätovne preskúmal vec v zrušenom rozsahu a nezaoberal sa už odvolacími námietkami žalobkyne k ušlému zisku, keďže v tejto časti bolo dovolanie zamietnuté. Predmetom opätovného prieskumu zostali iba námietky smerujúce proti záveru súdu prvej inštancie o nepriznaní náhrady nemajetkovej ujmy a proti závislému výroku o trovách konania. Odvolací súd pritom vychádzal z viazanosti právnym názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého poskytovanie informácií o trestnom konaní prostredníctvom hovorca KR PZ je úradným postupom orgánu verejnej moci a vybočenie z mantinelov ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 Trestného poriadku môže pri splnení ďalších predpokladov zakladať zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. z titulu nesprávneho úradného postupu.

4.2. Odvolací súd sa následne vypořádával s procesnými námietkami žalobkyne, ktoré smerovali k tvrdenej nepreskúmateľnosti prvoinštančného rozhodnutia a k tvrdeniu, že súd prvej inštancie nerešpektoval skorší právny názor dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom uznesení z 18. decembra 2013. Odvolací súd uviedol, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie podľa vtedy účinného ustanovenia § 157 ods. 2 OSP, keď obsahuje opis predmetu sporu a stanovisk strán, zhrnutie vykonaného dokazovania, vyhodnotenie rozhodujúcich skutkových okolností a právny záver, pre ktorý nebolo možné nároku na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vyhovieť. Odvolací súd zdôraznil, že nepreskúmateľnosť nezakladá samotný nesúhlas strany s obsahom úvah súdu, ani skutočnosť, že súd neodpovedal na každý čiastkový argument, ak sa vypořádaval s rozhodujúcimi otázkami významnými pre výsledok konania. Zároveň odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie po predchádzajúcom zrušení odstránil vytknuté nedostatky a postupoval v intenciách zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu, právne vyhodnotil splnenie predpokladov zodpovednosti štátu a vykonal hodnotenie dôkazov vo vzťahu k uplatneným nárokom tak, že nemožno dôvodne tvrdiť nerešpektovanie skoršieho právneho názoru dovolacieho súdu.

4.3. K podstate nároku na nemajetkovú ujmu odvolací súd uviedol, že žalobkyňa uplatnila zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. z dvoch právnych titulov, a to z nezákonného rozhodnutia o začatí trestného stíhania vydaného dňa 19. februára 2007, ktoré bolo zrušené, pričom trestné stíhanie bolo následne dňa 16. apríla 2007 zastavené, a z nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v informovaní verejnosti hovorkyňou KR PZ spôsobom odporujúcim zásade prezumpcie neviny. Vo vzťahu k postupu hovorkyne odvolací súd vychádzal z právneho názoru dovolacieho súdu a dospel k záveru, že konkrétny obsah správy poskytnutej tlačovej agentúre bol formulovaný tak, že prezumoval zavinenie žalobkyne a pripisoval jej protiprávne konanie. Odvolací súd preto uzavrel, že týmto postupom došlo k vybočeniu z mantinelov ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, keďže orgány činné v trestnom konaní sú pri informovaní verejnosti povinné dbať aj na zásadu prezumpcie neviny. Odvolací súd súčasne konštatoval, že predpoklady zodpovednosti štátu boli z hľadiska základu nároku naplnené, a úlohou súdov zostalo určiť, aká forma zadosťučinenia je v konkrétnych okolnostiach prípadu primeraná.

4.4. Pri rozhodovaní o forme a rozsahu satisfakcie odvolací súd vychádzal z ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. a z judikatúrnych východísk, ktoré v tejto veci zdôraznil dovolací súd, najmä z požiadavky, aby peňažná náhrada nemajetkovej ujmy bola priznaná len vtedy, ak sú preukázané okolnosti nasvedčujúce tomu, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočné zadosťučinenie, a to predovšetkým so zreteľom na intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov. Odvolací súd sa stotožnil s hodnotením súdu prvej inštancie, že v prejednávanej veci žalobkyňa nepreukázala také následky zásahu, ktoré by objektívne odôvodňovali priznanie peňažnej satisfakcie. Odvolací súd poukázal na zistenie, že nezákonný zásah trval krátko, keď išlo o obdobie štyridsaťdva dní, počas ktorého nedošlo k pozastaveniu výkonu exekučnej činnosti žalobkyne. Ďalej uviedol, že žalobkyňa nepredložila hodnoverné údaje o tom, že by v rozhodnom období došlo k výraznému poklesu nových prípadov alebo k dramatickému zníženiu výnosov z jej činnosti, a z vykonaného dokazovania vyplynulo, že publicita informácie bola nízka a správa nebola médiami významnejšie preberaná. Odvolací súd zároveň poukázal na to, že žalobkyňa nepreukázala zdravotné alebo iné objektivizované dôsledky, ktoré by svedčili o zásahu s vážnejšími následkami, keď nebolo preukázané vyhľadanie zdravotnej pomoci ani liečba.

Odvolací súd považoval za rozhodujúce, že negatívne dopady sa v zistenom skutkovom stave prejavili najmä v subjektívnych pocitoch žalobkyne, pričom samotná skutočnosť, že trestné stíhanie je pre dotknutú osobu citlivé a nepríjemné, sama osebe nepostačuje na priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Napokon dodal, že vzhľadom na okolnosti prípadu by primeranou nápravou mohli byť nepeňažné formy zadosťučinenia, akými sú verejné ospravedlnenie alebo uverejnenie informácie o zastavení trestného stíhania, avšak žalobkyňa sa takejto formy satisfakcie v konaní nedomáhala. Vzhľadom na všetko uvedené konštatoval, že v danom prípade neboli splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. O nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 453 ods.1, 3, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

5.1. Dovolateľka namietala, že odvolací súd ani po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu neodstránil vytknuté nedostatky odôvodnenia a opätovne rozhodol spôsobom odporujúcim požiadavkám spravodlivého procesu. Uviedla, že odvolací súd len prebral úvahy súdu prvej inštancie a bez vecnej a zrozumiteľnej reakcie na jej rozhodujúce odvolacie tvrdenia znovu uzavrel, že peňažná náhrada nemajetkovej ujmy jej nepatrí, pretože postačujúce malo byť konštatovanie porušenia práva alebo iné nepeňažné formy satisfakcie. Podľa dovolateľky sa odvolací súd nevysporiadal najmä s jej argumentáciou a dôkazmi spochybňujúcimi záver o nízkej publicite a nízkej intenzite zásahu do jej dobrej povesti, keď opomenul tvrdenia o rozsahu distribúcie periodika a o tom, že uverejnené správy reprodukovali policajnú informáciu formulovanú spôsobom prezumujúcim protiprávnosť, ako aj výpovede viacerých svedkov, že sa o trestnom stíhaní dozvedeli z médií. Súčasne dovolateľka vytkla odvolaciemu súdu extrémne selektívne a nelogické hodnotenie dôkazov, keď sa oprel len o vybrané časti výpovedí podporujúce jeho záver a ostatné relevantné dôkazy bez racionálneho vysvetlenia nevyhodnotil, čím mal postupovať arbitrárne a zároveň v rozpore s viazanosťou právnym názorom dovolacieho súdu.

5.2. Dovolateľka ďalej vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedla, že odvolací súd sa pri posúdení nároku na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 3Cdo/19/2018, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 4Cdo/125/2019). Zároveň nastolila otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu: či na vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné, aby poškodený nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia za trestný čin a nesprávnym úradným postupom, ktorým bolo konštatované, že sa protiprávneho konania (trestného činu) dopustil, preukázal nedostatočnosť zadosťučinenia v podobe konštatovania porušenia práva. Namietala, že odvolací súd síce uznal splnenie predpokladov zodpovednosti štátu za ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v trestnom konaní a aj za ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, keď informovanie hovorkyňou polície bolo formulované spôsobom prezumujúcim protiprávnosť, avšak napriek tomu jej peňažnú náhradu nepriznal s odôvodnením, že nepreukázala nedostatočnosť zadosťučinenia v podobe konštatovania porušenia práva a že intenzita zásahu podľa vykonaného dokazovania nebola taká, aby odôvodňovala peňažnú satisfakciu. Dovolateľka tvrdila, že pri nezákonnom vznesení obvinenia a pri úradnom postupe, ktorý verejnosti prezentuje dotknutú osobu ako páchatela, ide o zásah do ľudskej dôstojnosti, cti, dobrej povesti, súkromia a zároveň do prezumpcie neviny, ktorý spravídla zakladá právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom otázkou má byť najmä určenie primeranej výšky náhrady, nie samotná existencia nároku. V tejto súvislosti dovolateľka vytkla odvolaciemu súdu, že postavil priznanie peňažnej náhrady na požiadavke preukázania výnimočných okolností a nedostatočností samotného konštatovania porušenia práva, čím podľa nej neprípustne zúžil ochranu poskytovanú zákonom č. 514/2003 Z. z. a poprel jeho účel. Súčasne zdôraznila, že v konaní poukazovala na širokú medializáciu zásahu a na jeho dopady v súkromnom a pracovnom živote, pričom podľa jej názoru už samotná povaha nezákonného trestného stíhania a spôsob jeho medializácie viedol k vzniku nemajetkovej ujmy a k potrebe účinného prostriedku nápravy v podobe peňažnej satisfakcie. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v časti uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vyhovie v celom rozsahu.

6. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutia nižších súdov sú preskúmateľné, zrozumiteľné a dostatočne odôvodnené, preto nevykazujú nedostatky spravodlivého procesu ani procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP. K prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP konštatovala, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, pretože peňažná náhrada nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. .z. prichádza do úvahy len pri splnení kvalifikovaných podmienok, najmä ak konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením, ujmu nemožno uspokojiť inak a musia byť preukázané závažné následky v súkromnom živote a spoločenskom uplatnení. Zdôraznila, že súdy správne dospeli k záveru, že v tejto veci podmienky peňažnej satisfakcie splnené neboli a primeraná by bola skôr iná forma zadost'učinenia, ktorú však žalobkyňa v konaní neuplatnila, preto považovala napadnutý rozsudok za vecne správny. Vzhľadom na to navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala (i) nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a (ii) arbitrárne hodnotenie vykonaného dokazovania.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a

skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

15. V posudzovanej veci dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nevykazuje znaky nepreskúmateľnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu spĺňa zákonné požiadavky na obsahové náležitosti rozhodnutia podľa § 220 ods. 2 CSP a jeho odôvodnenie je preskúmateľné z hľadiska skutkových aj právnych záverov. Odvolací súd sa neobmedzil len na formálne potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale v zrušenom rozsahu vec opätovne prejednal a k nosným otázkam sporu pripojil vlastnú argumentáciu, pričom výslovne vychádzal z viazanosti právnym názorom dovolacieho súdu. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd identifikoval predmet opätovného prieskumu po zrušujúcom rozsudku dovolacieho súdu, a to výlučne v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a naň viazaného výroku o trovách konania, keďže v časti ušlého zisku bolo dovolanie žalobkyne zamietnuté.

15.1. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, na akom skutkovom a právnom základe odvolací súd staval a aký právny rámec považoval za rozhodujúci. Odvolací súd výslovne prevzal právnu tézu dovolacieho súdu, podľa ktorej informovanie verejnosti o trestnom konaní prostredníctvom hovorcu KR PZ predstavuje úradný postup, ktorý musí rešpektovať mantinely ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, najmä zásadu prezumpcie nevinu, a prekročenie týchto mantinelov môže pri splnení ďalších podmienok založiť zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Odvolací súd tento záväzný právny názor aplikoval, keď uzavrel, že v prejednávanej veci boli z hľadiska základu naplnené predpoklady zodpovednosti štátu nielen z titulu nezákonného rozhodnutia v trestnom konaní, ale aj z titulu nesprávneho úradného postupu, keď obsah policajnej informácie bol formulovaný spôsobom odporujúcim prezumpcii nevinu a navodzoval dojem protiprávneho konania žalobkyne.

15.2. Odvolací súd ďalej vysvetlil, prečo napriek uznaniu základu zodpovednosti štátu nepriznal žalobkyňu nemajetkovú ujmu v peniazoch. Vychádzal z § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. a z judikatúrnych východísk, že peňažná satisfakcia má subsidiárny charakter a prichádza do úvahy len vtedy, ak samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočné, pričom rozhodujúce sú najmä intenzita, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nepreukázala také objektívne následky zásahu, ktoré by odôvodňovali záver o nedostatočnosti nepeňažných foriem zadosťučinenia, keď poukázal na krátke trvanie zásahu štyridsaťdva dní, na to, že počas tohto obdobia nedošlo k pozastaveniu exekučnej činnosti, a na absenciu preukázaných zdravotných alebo iných objektivizovaných dôsledkov. Súčasne uviedol, že zo zisteného skutkového stavu nevyplýva zásah s vážnejším dopadom na osobný alebo pracovný život žalobkyne a že negatívne dopady sa prejavili predovšetkým v jej subjektívnom prežívaní, pričom pracoval aj so záverom o obmedzenej publicite informácie. Na tomto základe odvolací súd uzavrel, že primeranou nápravou by mohli byť nepeňažné formy satisfakcie, najmä verejné ospravedlnenie alebo uverejnenie informácie o zastavení trestného stíhania, ktorých sa však žalobkyňa v konaní nedomáhala, a preto podmienky pre priznanie peňažnej náhrady nepovažoval za splnené.

15.3. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí vysporiadal s podstatnými právnymi otázkami, ktoré boli po zrušení veci dovolacím súdom pre jeho ďalšie rozhodovanie určujúce, najmä s viazanosťou právnym názorom dovolacieho súdu o povahe

informovania verejnosti ako úradného postupu, s posúdením základu zodpovednosti štátu z oboch uplatnených titulov a s právnym rámcem § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. pre voľbu formy zadostučinenia. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tak poskytuje dostatočný podklad pre dovolací prieskum a nevyvoláva pochybnosti o tom, z akých dôvodov odvolací súd rozhodol tak, ako rozhodol.

15.4. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že dovolateľka sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

17. Pokiaľ žalobkyňa namietala arbitrárne hodnotenie vykonaného dokazovania, dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd po dôkladnom preštudovaní spisového materiálu takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

18. Dovolací súd pripomína, že podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Zároveň je potrebné uviesť, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd pritom pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

19. Nad rámec uvedeného dovolací súd zdôrazňuje, že dovolateľka spája tvrdenú arbitrárnosť najmä s tým, že odvolací súd podľa nej nevyhodnotil podstatnú časť dokazovania, ktorou mala byť preukázaná širšia publicita informácií o jej trestnom stíhaní a s tým súvisiaca intenzita zásahu do jej cti a dobrej povesti, a že sa obmedzil na prevzatie záverov súdu prvej inštancie o „nízkej publicite“. K tomu dovolací súd uvádza, že v rovine § 420 písm. f) CSP nie je rozhodujúce, či dovolateľka považuje určitý dôkaz za „silnejší“ alebo či z neho vyvodzuje iný skutkový záver. Rozhodujúce je, či odvolací súd pri hodnotení dôkazov postupoval spôsobom, ktorý možno kvalifikovať ako ústavne neudržateľný, teda či opomenul rozhodujúci dôkaz bez akéhokoľvek vysvetlenia, či skreslil jeho obsah alebo či vystaval skutkový záver v rozpore so zásadami logiky a bez racionálnej väzby na dokazovanie. Z napadnutého rozsudku však vyplýva, že odvolací súd pri posudzovaní otázky intenzity zásahu nevychádzal z jedinej izolovanej skutočnosti, ale oprel svoje hodnotiace závery o viacero okolností, ktoré v odôvodnení identifikoval a prepojil s právnym kritériom subsidiarity peňažnej satisfakcie podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Už samotná skutočnosť, že dovolateľka požaduje odlišné vyhodnotenie dôkazov k publicite a k dopadom zásahu, preto nepostačuje na záver o „arbitrárnosti“ v procesnom zmysle.

20. Odvolací súd po vrátení veci dovolacím súdom postupoval v medziach viazanosti podľa § 455 a § 456 CSP. Vychádzal z právneho záveru dovolacieho súdu, že informovanie verejnosti hovorkyňou KR PZ je úradným postupom a vybočenie z mantinelov § 6 ods. 1 a 2 Trestného poriadku môže zakladať zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Tento príkaz odvolací súd premietol do svojho odôvodnenia tak, že najprv posúdil základ nároku a výslovne uzavrel, že v danej veci boli splnené predpoklady zodpovednosti štátu aj z titulu nesprávneho úradného postupu, keď citovanú policajnú informáciu vyhodnotil ako prekročenie mantinelov prezumpcie neviny. Následne osobitne riešil už len otázku formy a rozsahu zadosťučinenia podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., teda či sú v preukázaných okolnostiach veci splnené podmienky na priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Pri tejto úvahe výslovne pomenoval skutkové okolnosti, z ktorých vychádza, najmä časové trvanie zásahu v dĺžke štyridsaťdva dní, absenciu pozastavenia exekučnej činnosti žalobkyne a absenciu preukázaných objektivizovaných následkov v rovine zdravotného stavu alebo iných vážnejších dopadov. Súčasne sa vyjadril aj k otázke publicity, pričom uviedol, z akých zistení vyvodil záver o jej obmedzenom rozsahu. Za tohto stavu nemožno odvolaciemu súdu vytknúť, že by rozhodujúce dôkazy „opomenul“ bez reakcie alebo že by svoje závery formuloval bez racionálneho podkladu. To, že dovolateľka z jednotlivých dôkazov požaduje prísnejší záver o intenzite ujmy, je polemika s právnymi závermi dovolacieho súdu, ktorá sama osebe nezakladá procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP.

21. Sumarizujúc uvedené dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil taký kvalifikovaný deficit v postupe dovolacieho súdu, ktorý by bolo možné subsumovať pod § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd po vrátení veci dovolacím súdom rešpektoval viazanosť právnym názorom dovolacieho súdu, opätovne preskúmal vec v zrušenom rozsahu a v odôvodnení jasne oddelil posúdenie základu zodpovednosti štátu od posúdenia formy a rozsahu zadosťučinenia podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Jeho hodnotiace úvahy, z ktorých vyvodil záver o nepriznaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, nevykazujú znaky svojvôle ani extrémnej nelogickosti a poskytujú dostatočný podklad na preskúmanie správnosti záveru, ku ktorému dospel. Námietky dovolateľky v tejto časti tak predstavujú najmä polemiku so skutkovými a hodnotiacimi závermi dovolacieho súdu o intenzite zásahu a o primeranej forme satisfakcie, čo samo osebe nezakladá procesnú vadu zmätočnosti. Z uvedených dôvodov dovolací súd považuje dovolacie námietky uplatnené pod § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

23. Dovolaťka ďalej vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom nastolila právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie, a to či na vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné, aby poškodený nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia za trestný čin a

nesprávnym úradným postupom, ktorým bolo konštatované, že sa protiprávneho konania (trestného činu) dopustil, preukázal nedostatočnosť zadosťučinenia v podobe konštatovania porušenia práva.

24. Právnou otázkou v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je taká právna otázka, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Takýto odklon predpokladá, že otázka už bola opakovane a konzistentne riešená v rozhodnutiach najvyššieho súdu, a odvolací súd v posudzovanej veci zvolil odlišné riešenie právneho problému pri skutkovo porovnateľnom základe (porovnaj R 83/2018).

25. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 základných princíпов CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/129/2017).

26. Dovolací súd je pritom viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne a pri posúdení prípustnosti dovolania môže dovolací súd zohľadňovať aj svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (sp. zn. I. ÚS 51/2020).

27. Dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP právnou otázkou, či je pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. potrebné, aby poškodený preukázal nedostatočnosť zadosťučinenia v podobe konštatovania porušenia práva. Dovolací súd však konštatuje, že následná argumentácia dovolateľky, ktorou túto otázku „rozvádzala“, sa v prevažnej miere netýkala podstaty takto formulovanej právnej otázky, ale smerovala k inému problému, a to k všeobecnému posúdeniu, či nezákonné trestné stíhanie a úradný postup prezentujúci osobu ako páchatela sú spôsobilé privodiť nemajetkovú ujmu a či taká ujma „spravidla“ zakladá právo na peňažnú satisfakciu.

28. Takto vedená argumentácia je vo vzťahu k dovolateľkou nastolenej otázke obsahovo nepriliehavá, pretože nerieši kritérium, ktoré dovolateľka sama označila za rozhodujúce, teda otázku nedostatočnosti satisfakcie v podobe konštatovania porušenia práva a subsidiarity peňažnej náhrady podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Jej úvahy a odkazy na judikatúru sa sústreďujú predovšetkým na existenciu ujmy a na závažnosť zásahu do základných práv pri nezákonnom trestnom stíhaní, prípadne na to, že nemajetková ujma vzniká už samotným porušením práva. To však nie je jadrom posúdenia, na ktorom odvolací súd napadnuté rozhodnutie založil.

29. Odvolací súd totiž v preskúmvanej veci výslovne vychádzal z toho, že základ zodpovednosti štátu bol naplnený, a to z oboch uplatnených titulov, teda z nezákonného rozhodnutia v trestnom konaní aj z nesprávneho úradného postupu pri informovaní verejnosti v rozpore s prezumpciou nevinoty. Odvolací súd preto nerozhodoval „proti“ téze dovolateľky o spôsobilosti takého zásahu privodiť ujmu, ani ju v právnej rovine nespochybnil. Naopak, za rozhodujúce považoval už len posúdenie formy a rozsahu zadosťučinenia, teda či v preukázaných okolnostiach prípadu je nevyhnutná peňažná satisfakcia, alebo či je primeraná nepeňažná forma zadosťučinenia v intenciách § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.

30. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd nerozhodol v rozpore s následnou argumentáciou dovolateľky v tom zmysle, že by poprel vznik ujmy alebo vylúčil zodpovednosť štátu za zásah do jej práv. Odvolací súd sa s dovolateľkou fakticky „neprie“ o to, či zásah bol právne relevantný, ani o to, že mohol

zasiahnuť do cti, dôstojnosti, súkromia či prezumpcie nevinny. Jeho rozhodnutie je postavené na inom závere, a to že v konkrétnych zistených okolnostiach nebol splnený predpoklad pre priznanie peňažnej náhrady ako krajnej formy satisfakcie, keďže za primerané považoval zadost'učinenie nepeňažnou formou, pričom túto úvahu vykonal v rámci zákonného testu § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. a pri rešpektovaní viazanosti právnym názorom dovolacieho súdu.

31. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky neodklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, na ktorú dovolateľka v dovolaní poukazuje. Dovolací súd preto považuje za potrebné uviesť, že dovolateľkou označené rozhodnutia riešia iné (prípadne len čiastkové) aspekty posudzovania nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., a ich závery odvolací súd v preskúmvanej veci nepoprel; naopak, vychádzal z nich v rovine vymedzenia kritérií a požiadavky preskúmateľnej úvahy. K jednotlivým rozhodnutiam dovolací súd uvádza nasledovné.

32. K uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/19/2018 dovolací súd uvádza, že v tejto veci dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu pre nedostatky preskúmateľnej úvahy pri určení primeranej výšky už priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy (najmä potreba zohľadniť relevantné kritériá primeranosti, porovnanie s inými režimami odškodňovania a judikatúrou ESLP).

32.1. V preskúmvanej veci však odvolací súd nerozhodoval o výške priznanej peňažnej satisfakcie, ale o tom, či sú splnené podmienky jej priznania podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. ako poslednej formy zadost'učinenia. Odvolací súd pritom výslovne vychádzal z toho, že základ zodpovednosti štátu bol naplnený (z nezákonného rozhodnutia aj z nesprávneho úradného postupu) a riešil už len formu zadost'učinenia v intenciách subsidiarity peňažnej náhrady. Z uznesenia sp. zn. 3Cdo/19/2018 nevyplýva pravidlo automatického priznania peňažnej náhrady pri každom nezákonnom trestnom stíhaní; naopak, zdôrazňuje potrebu preskúmateľnej úvahy viazanej na konkrétne okolnosti, ktorej dal podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd v prejednávanej veci zadost'.

33. K ďalšiemu dovolateľkou uvedenému uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/37/2012 dovolací súd konštatuje, že v tejto veci dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu predovšetkým pre procesné nedostatky odôvodnenia (protirečivosť skutkového a právneho základu nároku, neujasnenie, či sa odškodnenie viaže len na nezákonnú väzbu alebo aj na celé trestné stíhanie, nepreskúmateľnosť úvah o primeranosti priznanej sumy) a zároveň zdôraznil požiadavku preskúmateľnej, konkrétnymi kritériami viazanej úvahy pri určení rozsahu nemajetkovej ujmy.

33.1. V aktuálne posudzovanej veci však odvolací súd neriešil situáciu, keď by bez jasného právneho rámca priznal peňažnú náhradu a následne ju nepreskúmateľne odôvodnil. Naopak, výslovne vychádzal z viazanosti právnym názorom dovolacieho súdu, samostatne uzavrel, že základ zodpovednosti štátu je daný (z nezákonného rozhodnutia aj z nesprávneho úradného postupu), a následne posudzoval už len formu zadost'učinenia podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. ako subsidiárnu. Záver o nepriznaní peňažnej satisfakcie odvolací súd nepostavil na holom konštatovaní, ale na konkrétno identifikovaných okolnostiach, ktoré v odôvodnení spojil s kritériom subsidiarity peňažnej náhrady podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Vyložil, z akých skutkových zistení vychádza pri posúdení trvania zásahu, rozsahu jeho dopadov a miery publicity, a zároveň vysvetlil, prečo v preukázanom skutkovom stave nevidí také objektivizované následky, ktoré by robili nepeňažné formy zadost'učinenia nedostatočnými. Práve táto väzba medzi zisteným skutkovým stavom, zvoleným právnym rámcom a preskúmateľnou úvahou o forme satisfakcie odlišuje preskúmvanú vec od situácie riešenej uznesením sp. zn. 6Cdo/37/2012, kde problém spočíval v neujasnenom základe nároku a v rozpornom, nepreskúmateľnom odôvodnení.

34. Pokiaľ ide o uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/15/2012, predmetom tohto rozhodnutia bolo preskúmanie, či súdy nižších inštancií pri priznaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzali z riadneho právneho základu (čl. 5 ods. 5 Dohovoru popri zákone č. 58/1969 Zb.) a najmä, či svoju úvahu o výške priznanej sumy urobili preskúmateľne a v primeranom porovnávacom

rámci. Dovolací súd síce potvrdil možnosť subsumovať nemajetkovú ujmu pod „odškodnenie“ v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak zrušil rozhodnutia pre nedostatky úvahy o primeranosti výšky priznaného plnenia, keď absentovalo relevantné porovnanie s inými režimami odškodňovania (najmä podľa zákona č. 215/2006 Z. z.) a so sumami priznávanými v judikatúre EŠLP.

34.1. V preskúmvanej veci však odvolací súd nevytváral (a ani nemusel vytvárať) úvahu o „primeranej výške“ už priznanej peňažnej náhrady, ktorá by si vyžadovala komparáciu so sadzbami iných odškodňovacích režimov a judikatúrou EŠLP v intenciách rozhodnutia sp. zn. 6MCdo/15/2012. Odvolací súd naopak vychádzal z toho, že základ zodpovednosti žalovanej je splnený, a posudzoval už len to, či sú v konkrétnych skutkových okolnostiach naplnené podmienky § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. pre priznanie peňažnej satisfakcie ako poslednej (subsidiárnej) formy zadoš'učinenia.

35. Iný typ námietky, než akú dovolateľka v preskúmvanej veci nastolila, riešilo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/177/2017. Jeho jadrom bola otázka, či je dovolanie prípustné z dôvodu tvrdenej „rozdielnosti“ rozhodovania dovolacieho súdu pri posudzovaní zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú trestným stíhaním skončeným oslobodením, teda či sa štát posudzuje „podľa výsledku“ alebo len pri preukázanom nezákonnom rozhodnutí či nesprávnom úradnom postupe.

35.1. Dovolací súd v uvedenom uznesení dovolanie odmietol nie preto, že by poprel zodpovednosť štátu alebo „sprísnil“ podmienky odškodnenia, ale preto, že tvrdená rozdielnosť bola už prekonaná a judikatúra je ustálená: pri oslobodení alebo zastavení trestného stíhania sa s prihliadnutím na okolnosti a dôvody vychádza z toho, že trestné stíhanie nemalo byť začaté, a nárok sa posudzuje ako zodpovednosť za nezákonné rozhodnutie (v intenciách judikátu R 37/2014, resp. 4MCdo/15/2009). Tento záver je pre preskúmvanú vec významný práve v tom, že odvolací súd nijako nepoprel základ zodpovednosti žalovanej; naopak, výslovne vychádzal z toho, že predpoklady zodpovednosti štátu (z nezákonného rozhodnutia aj z nesprávneho úradného postupu) sú splnené, a nepolemizoval s tým, či „vôbec“ zodpovednosť vznikla. Odvolací súd sa preto nemohol ani odkloniť od uznesenia sp. zn. 8Cdo/177/2017, ktoré sa primárne zaoberá otázkou prípustnosti dovolania a (ne)existencie rozdielnosti judikatúry k základu zodpovednosti, nie otázkou subsidiarity peňažnej satisfakcie podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorú riešil odvolací súd v preskúmvanej veci.

36. Odlišnosť ďalšieho prezentovaného rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/125/2019 od preskúmvanej veci spočíva v tom, že v tamojšom spore odvolací súd nepristúpil k „voľbe formy“ satisfakcie na podklade uznaného zásahu a jeho kauzálneho dopadu, ale postavil zamietnutie peňažnej nemajetkovej ujmy na popretí (nepreukázani) samotného kauzálneho nexu a na závere o nesplnení základnej povinnosti tvrdenia.

36.1. V uznesení sp. zn. 4Cdo/125/2019 dovolací súd nevytýkal odvolaciemu súdu iba „prísnosť“ pri § 17 zákona č. 514/2003 Z. z., ale najmä to, že odvolací súd bez doplnenia dokazovania a bez vysporiadania sa s kľúčovými skutkovými podkladmi uzavrel, že žalobca netvrdil (a tým ani nepreukázal) príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a uvádzanými rodinnými, sociálnymi a psychickými následkami; teda že nebol preukázaný základný spojovací článok medzi zásahom a ujmu. Práve tento deficit (spolu s opomenutím výpovedí a lekárskech správ) dovolací súd kvalifikoval ako procesnú vadu zasahujúcu do práva na spravodlivý proces.

36.2. Nadväzujúce rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/283/2021 potom riešilo už „druhú fázu“ tej istej procesnej situácie, keď po kasačnom zásahu odvolací súd v podstate zotrval na odmietnutí peňažnej nemajetkovej ujmy spôsobom, ktorý dovolací súd vyhodnotil ako nerešpektovanie záväzného právneho názoru (§ 455 CSP) a pokračovanie v nedostatkoch odôvodnenia.

36.3. Preskúmvaná vec je v tomto kvalitatívne odlišná. Odvolací súd tu nespochybnil príčinnú súvislosť ani samotný základ zodpovednosti štátu; naopak, výslovne uzavrel, že zodpovednostný základ je daný, a jeho úvaha sa sústredila na posledný krok v režime § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., teda na otázku, či je v konkrétnych okolnostiach nevyhnutná peňažná forma satisfakcie, alebo postačuje iné

zadosťučinenie. Preto nejde o situáciu, v ktorej by súd zamietol peňažnú ujmu preto, že „nevidí“ kauzálny nexus alebo preto, že poškodený „neunesie“ povinnosť tvrdenia v základe nároku; ide o hodnotiacu úvahu o primeranej forme zadosťučinenia pri uznanom zásahu.

37. Ďalšie rozhodnutie, na ktoré poukázala dovolateľka v podanom dovolaní, uznesenie sp. zn. 4Cdo/34/2018 dopadá najmä na situácie, v ktorých odvolací súd zasiahne do už priznanej peňažnej satisfakcie redukčným, prevažne mechanickým postupom (v zásade „počet dní väzby × zvolená sadzba“), bez toho, aby preskúmateľne ozrejmil, akými konkrétnymi okolnosťami prípadu je odôvodnená práve zvolená sadzba a prečo sa odkláňa od individualizovaných záverov súdu prvej inštancie. Zároveň dovolací súd vytkol aj procesný rozmer takéhoto postupu, keď odvolací súd zmenil rozhodnutie pri odlišnom hodnotení dôkazov bez ich zopakovania, čím sa vec dostala do roviny zásady priamosti a garancií spravodlivého procesu.

37.1. V preskúmvanej veci nejde ani o „tabuľkové“ prepočítanie ujmy, ani o situáciu, v ktorej by odvolací súd zmenil rozhodnutie na podklade odlišného hodnotenia dôkazov bez ich zopakovania. Odvolací súd postupoval v intenciách § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., teda v režime subsidiarity peňažnej satisfakcie, a otázku formy zadosťučinenia posudzoval na základe zrozumiteľne identifikovaných a vecne relevantných kritérií (najmä trvania zásahu, jeho reálnych dopadov, miery publicity a možnosti objektivizácie následkov). Z tohto dôvodu nemožno v jeho postupe vidieť deficit preskúmateľnosti ani mechanický prístup, ktorý bol rozhodujúci pre kasačný zásah v uznesení sp. zn. 4Cdo/34/2018.

38. Napokon, pokiaľ ide o judikáty publikované pod R 45/2000 a R 53/2010, tieto sa viažu na ochranu osobnosti podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka a riešia predpoklady neoprávneného zásahu, formy primeraného zadosťučinenia a kritériá jeho intenzity. V preskúmvanej veci sa však uplatňuje osobitný režim zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., v ktorom sa otázka nemajetkovej ujmy posudzuje v rámci zákonom ustanovených podmienok a štruktúry satisfakcie, vrátane subsidiarity peňažnej náhrady podľa § 17 ods. 2 citovaného zákona; preto uvedené judikáty nemožno bez ďalšieho považovať za priliehavú oporu pre posúdenie formy zadosťučinenia v tomto právnom režime.

38.1. Aj hľadiská, ktoré judikatúra ochrany osobnosti tradične zvyrazňuje (napr. publicitu zásahu), majú v spore podľa zákona č. 514/2003 Z. z. význam len ako súčasť celkovej individualizácie konkrétnych okolností prípadu; samy osebe nepredurčujú záver o nevyhnutnosti peňažnej satisfakcie. Rozhodujúce je, či odvolací súd v medziach § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. preskúmateľne vyložil, prečo považoval nepeňažné zadosťučinenie za postačujúce, resp. prečo nepovažoval peňažnú náhradu za potrebnú.

39. Ako vyplýva z predchádzajúcej časti odôvodnenia, dovolateľkou označené rozhodnutia dovolacieho súdu (vrátane tých, ktoré riešia požiadavku preskúmateľnej individualizácie úvahy o nemajetkovej ujme alebo procesné limity dovolacieho prieskumu) nie sú s napadnutým rozhodnutím dovolacieho súdu v rozpore. Naopak, v rozhodujúcich východiskách s ním korešponujú, keď akcentujú potrebu viazania rozhodnutia na konkrétne okolnosti prípadu, rozlíšenie medzi posúdením základu zodpovednosti a úvahou o forme a rozsahu zadosťučinenia, ako aj povinnosť súdu preskúmateľne odôvodniť, prečo považuje určitú formu satisfakcie za primeranú. V tomto zmysle tieto rozhodnutia skôr podporujú záver, že odvolací súd sa pohyboval v rámci judikatúrne ustálených kritérií a nevybočil z nich.

40. Aj keby dovolací súd opomenul nepriliehavosť dovolateľkou nastolenej právnej otázky a jej následnej argumentácie smerujúcej prevažne mimo jadra tejto otázky, prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP by nebola daná ani z hľadiska takto formulovaného problému. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vychádza z toho, že peňažná náhrada nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. má subsidiárny charakter. Nejde o nárok, ktorý by vznikal automaticky už samotným konštatovaním nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy až vtedy, ak poškodený tvrdí a zároveň aj preukáže, že vzhľadom na intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov nie je samotné konštatovanie porušenia práva dostatočným

zadosťučinením a ujmu nemožno uspokojiť inak. Rozhodnutie súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu a z preskúmateľnej úvahy, ktorá je viazaná na kritériá významné pre posúdenie potreby peňažnej satisfakcie, pričom dôkazné bremeno k týmto rozhodujúcim okolnostiam zaťažuje toho, kto z nich vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky (porov. 7Cdo/145/2011, 2Cdo/273/2013, 6Cdo/44/2017).

41. Zhodne aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky považuje za ústavne akceptovateľný výklad, podľa ktorého zákon č. 514/2003 Z. z. viaže priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch na splnenie kvalifikovaných podmienok § 17 ods. 2 a procesná povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť k ich preukázaniu, vrátane kritérií významných pre posúdenie intenzity ujmy, zaťažuje poškodeného. Nárok na peňažnú satisfakciu preto nemožno vyvodiť zo samotnej existencie zásahu bez ďalšieho a bez preukázania, že iné zadosťučinenie nie je postačujúce (porov. IV. ÚS 1/2012, I. ÚS 285/2018, východiskovo aj III. ÚS 155/2011).

42. Odvolací súd tento judikatúrny rámec rešpektoval. Po uzavretí, že základ zodpovednosti štátu je daný, posudzoval už len otázku formy zadosťučinenia podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Jeho záver o nepriznaní peňažnej satisfakcie nebol postavený na abstraktnom popretí ujmy, ale na hodnotení konkrétne pomenovaných a z vykonaného dokazovania vyvedených okolností prípadu, najmä trvania zásahu, jeho reálnych dopadov, miery publicity a možnosti objektivizácie následkov. Keďže odvolací súd vychádzal zo subsidiarity peňažnej náhrady a vyhodnotil, že dovolateľka neunesla dôkazné bremeno v tom smere, aby bolo možné považovať nepeňažné formy zadosťučinenia za nedostatočné, neodklonil sa pri riešení dovolateľkou nastolenej otázky od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

43. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

44. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

45. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

46. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok